

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ І. Я. ГОРБАЧЕВСЬКОГО МІНІСТЕРСТВА ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я
УКРАЇНИ

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ (ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ) ОСВІТИ В УКРАЇНІ

**Матеріали XX Всеукраїнської науково-практичної
конференції з міжнародною участю в онлайн-режимі за
допомогою платформи Microsoft Teams**

(Тернопіль, 18–19 травня 2023 року)

Тернопіль
ТНМУ
«Укрмедкнига»
2023

УДК 378:61(063)(477)

Відповідальний за випуск: проф. А. Г. Шульгай

Сучасні тенденції та перспективи розвитку вищої медичної (фармацевтичної) освіти в Україні : матеріали XX Всеукр. наук.-практ. конф. в онлайн-режимі за допомогою платформи Microsoft Teams (Тернопіль, 18–19 трав. 2023 р.) / Терноп. нац. мед. ун-т імені І. Я. Горбачевського МОЗ України. – Тернопіль : ТНМУ, 2023. – 254 с.

Матеріали надруковано в авторській редакції. Автори публікацій несуть повну відповідальність за точність наведених фактів, цитат, даних, відповідної галузевої термінології, власних імен та інших відомостей.

© ТНМУ, «Укрмедкнига», 2023

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ВИКЛАДАННЯ ЗАГАЛЬНОЇ ХІРУРГІЇ В ОНМЕДУ В УМОВАХ КАРАНТИНУ ТА ВІЙСЬКОВОГО ЧАСУ.

Льїна-Стогнієнко В.Ю., Чайка О.М., Вітюк М.С., Мазур В.Д.,
Стогнієнко Є.С.

Одеський Національний Медичний Університет

Вступ. Науково-дослідницька робота є важливою складовою медичної допомоги. Вона базується на доказових методах та узгоджується з останніми розробками дослідницької спільноти. Здійснення досліджень в межах підготовки фахівців дозволяє критично оцінювати зміни у протоколах та рекомендаціях, а також формувати інтелектуальний капітал. Університети є осередком наукового процесу в Україні, тому їх прогресування є важливим для розвитку медичних досліджень. Стале зростання кількості дослідницьких ініціатив свідчить про тенденцію до інтенсифікації науково-дослідницької діяльності в країні. У той же час збільшення інвестиційної привабливості та залучення нових джерел фінансування дозволяє оптимізувати та удосконалювати дослідницьке середовище. Однак необхідно забезпечити узгодження процесу інтенсифікації досліджень з потребами суспільства, передбачити тренди та виклики, які спрямовуватимуть розвиток сфери охорони здоров'я у майбутньому. Гарантом ефективності наукового процесу є прогностична спроможність, зокрема, на стратегічному рівні.

Основна частина. Останні дослідження та публікації дозволяють нам визначити головні проблеми в освітньо-науковому процесі, зокрема, різницю у науковій продуктивності медичних дослідницьких установ в залежності від фінансового забезпечення. Недержавні джерела фінансування грають важливу роль в українському просторі, а в умовах війни, залучення грантових фондів та інвесторів є необхідним кроком для збереження систем вищої освіти та охорони здоров'я. Однак, мета інвестиційних агентів визначатиме проблематику дослідницької діяльності, тому важливо своєчасно визначити завдання українських медичних закладів вищої освіти, щоб узгодити власні інтереси з інтересами потенційних інвесторів.

Дослідження зрізу М. Занчетті та його колег свідчать про значний інтерес студентів до науково-дослідницької роботи. Однак, недостатнє фінансування клінічної та наукової діяльності також є додатковим обмеженням для студентів-медиків. Це може призвести до розриву між клінічною практикою та доказовою медициною, що впливає на навички майбутніх фахівців, які не брали участі у дослідженнях протягом своєї підготовки.

Організація, на базі якої проводиться науково-дослідна робота, значно впливає на вектор цієї роботи. Освітній компонент є регулятором динаміки професійної діяльності у вищій школі і визначається освітніми цілями, які трактуються актуальними суспільними трансформаціями. Освітня криза, викликана карантинними обмеженнями та реаліями воєнного часу, визначила вектор розвитку дослідницької роботи науково-педагогічних працівників, а також перспективи її удосконалення. Модель STEEPV¹ є провідним методом дослідження цієї проблематики, оскільки враховує соціальний, технологічний, політичний, економічний та екологічний виміри діяльності. Метааналіз за PRISMA², що спирався на модель STEEPV, дозволив виокремити більше ста тенденцій у царині медичної вищої освіти, серед яких вплив соціальних та технологічних трансформацій на підготовку фахівців у цьому спрямуванні. Враховуючи етнокультурні особливості навчального процесу, важливо розглядати дидактичні тенденції, які відображають специфіку окремих держав.

Інформаційна освітня парадигма вимагає від науково-педагогічних та медичних працівників різних навичок і компетенцій. Для майбутнього важливо мати дивергентність і адаптивність, а також бути вмілим у використанні інформаційно-комунікаційних технологій та мати цифрову грамотність. Розвиток штучного інтелекту та машинного навчання стає ключовим фактором у наукових дослідженнях. Підготовка медичних фахівців повинна включати систематичний перегляд протоколів та фахових джерел, що вимагає високого рівня дивергентності.

¹ Модель STEEPV – інструмент для аналізу та прогнозування тенденцій та змін у майбутньому.

² PRISMA – стандарт для звітності результатів систематичних оглядів та метааналізів. Він надає рекомендації щодо структури та змісту звіту про систематичний огляд чи мета-аналіз з метою забезпечення якості та чіткості звітування.

Перехід до інформаційної парадигми в освіті має градуалістичні ознаки, тоді як науковий процес еволюціонує за квантовим принципом. Тому є питання щодо тенденцій у дослідницькій діяльності в освітніх установах при переході до інформаційної концепції. Використання технологій AI³ може стати допоміжним ресурсом у галузі медичних досліджень. Впровадження AI та ML у дослідницьку практику дозволяє вирішувати складні завдання, що передбачають створення більш складних моделей, які не можуть бути описані в межах класичного статистичного підходу. ML надає дослідницьким проектам доступ до значної кількості змінних, що вміщуються до масиву даних. Відповідно інформаційна модель дослідження на відміну від інтелектуальної надає більш точну інформацію про об'єкти дослідження.

В цій області досліджень виникає нова регульовальна роль наукового працівника. Хоча AI є ефективним інструментом для розв'язання завдань дослідження, методологічні питання залишаються актуальними у клінічних дослідженнях. Чітке визначення напряму роботи є необхідним для досягнення успіху в опрацюванні конкретних завдань. Однак, обмеженість у диференціації вхідних даних може вимагати підготовки матеріалу та формування дедуктивної основи від науковців.

Характеристики, виокремлені в роботі А. Девадзе та його колег – критичність, креативність, синергія та інтердисциплінарна позиція – залишаються актуальними в новому контексті. Оптимізація дослідницької роботи може бути забезпечена застосуванням централізованих ML-інструментів в умовах обмежених ресурсів. В актуальних умовах, застосування AI має суттєву перевагу, оскільки прихильність населення до клінічних досліджень досить низька.

Соціальні чинники, які найбільше впливають на українське суспільство, це період епідеміологічних обмежень та повномасштабне вторгнення російських військ. Під час таких періодів відбувається стагнація в клінічних дослідженнях, перерозподіл ресурсів та перегляд грантових домовленостей. Проте, для фахівців медичного напряму в цей період відбулися певні відкриття, зокрема увага до категорії психічного, перехід до якісних досліджень та нові форми

³AI (Artificial Intelligence) – штучний інтелект.

взаємодії зі світовою спільнотою. На основі результатів емпіричного опрацювання фокус-групами актуалізованих у період карантину та воєнного часу ресурсів у дослідницькій роботі можна стверджувати, що ці періоди впливають на роботу фахівців медичного напрямку. Для проведення дослідження було залучено 78 фахівців з різних медичних університетів, і результати представлено у формі опитувальників за п'ятибальною шкалою Лайкерта.⁴

Висновки. Отже, через обмеження інформації, пов'язані з умовами воєнного стану, та нестачу даних про успішність студентів та випускників медичних ВНЗ, наразі неможливо зробити висновки щодо загальної якості та кількісного успіху використання цифрових технологій для дистанційного навчання, так як ці напрями потребують додаткових наукових досліджень.

Література

1. Модернізація системи медичної освіти України в умовах дистанційного навчання / Попов М. В., Ільїна-Стогнієнко В. Ю., Сисоєва І. В. [Електронний ресурс]. Академічні візії. Випуск 17/2023 URL: <https://www.academy-vision.org/index.php/av/article/view/247>
2. Впровадження інноваційних методів навчання при підготовці майбутніх лікарів / Юрій Р. Ф., Ільїна-Стогнієнко В. Ю., Ковтун Л. О. [Електронний ресурс]. Інноваційна педагогіка. Випуск 48. Т. 2. 2022 URL: http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2022/48/part_2/21.pdf
3. Успішні кейси дистанційного навчання в медичних закладах освіти України в період воєнного стану / Попова О. І., Ільїна-Стогнієнко В. Ю., Герасименко О. А. [Електронний ресурс]. Академічні візії. Випуск 2023
4. Через військову агресію Росію та Білорусь виключили з Болонського процесу. zaxid.net, 2022. URL: https://zaxid.net/cherez_viyskovu_agresiyu_rosiyu_ta_bilorus_viklyuchili_z_bolonskogo_protseesu_n1540923
5. За кордон виїхали понад 600 тисяч учнів і 23 тисячі вчителів. lb.ua, 2022. URL: https://lb.ua/society/2022/05/04/515686_kordon_viihali_ponad_600_tisyach.html
6. Освіта в Україні: кожен п'ятий націлений вчитися тільки за кор-

⁴ шкала Лайкерта – метод оцінки, що використовується в соціологічних та психологічних дослідженнях для виміру відносин чи думки людини щодо певного питання

доном. uifuture.org, 2021. URL: <https://uifuture.org/publications/osvita-v-ukrayinikozhen-pyatyj-naczilenyj-vchytysya-tilky-za-kordonom/>

7. Abianeh, N. A., Yazdani, S., Heydari, M., & Farmad, S. A. (2022). Global perspectives on trends in health higher education. *Journal of Family Medicine and Primary Care*, 11 (9), 4991–5003. DOI: https://doi.org/10.4103/jfmprc.jfmprc_2461_21

8. Ніколаєнко-Камишова, Т. П. (2023). Що до тенденцій розвитку сучасної медичної освіти в Україні. In The 3th International scientific and practical conference “Theoretical aspects of education development”(January 24-27, 2023) Warsaw, Poland. International Science Group., 298. DOI: <https://doi.org/10.46299/ISG.2023.1.3>

9. Devadze, A., Gechbaia, B., & Gvarishvili, N. (2022). Education of the future: an analysis of definitions (literary review). *Futurity Education*, 2 (1), 4–12. <https://doi.org/10.57125/FED/2022.10.11.19>

ФОРМУВАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ ОСВІТНЬОЇ ТРАЄКТОРІЇ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ НА ПРИКЛАДІ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ «ПРИКЛАДНА ХІМІЯ В МЕДИЦИНІ»

Кирилів М.В., Бекус І. Р., Загрічук Г. Я., Качур О.І.

*Тернопільський національний медичний університет
імені І. Я. Горбачевського МОЗ України*

Вступ. Головним напрямком сучасної освіти є створення нової моделі майбутнього лікаря на основі системного підходу до навчання. Для формування якісного конкурентноспроможного випускника обов’язковим є компетентністний підхід в освіті, який дозволить реалізувати оволодіння основними навиками й компетенціями, сформувати особистість кваліфікованого лікаря. Це досягається через студентоцентровану стратегію навчання, яка передбачає використання вибіркового навчальних дисциплін для забезпечення індивідуальної освітньої траєкторії здобувача вищої освіти.

Основна частина. Одним із головних завдань сучасного закладу вищої освіти є підготовка здобувачів, які здатні до саморозвитку

<i>Гудима А.А., Цимбалюк Г.Ю., Прохоренко О.О., Денисюк Ю.А., Черватюк А.М., Джавадова Н.А., Гук Р.А.</i> СПЕЦИФІКА ПІДГОТОВКИ ПАРАМЕДИКІВ З МЕДИЦИНИ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ ТА ЕКСТРЕНОЇ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ ПРИ МАСОВИХ УРАЖЕННЯХ	65
<i>Денисюк Ю.А., Гудима А.А., Цимбалюк Г.Ю., Прохоренко О.О., Черватюк А.М., Джавадова Н.А., Гук Р.А.</i> СПЕЦИФІКА ПІДГОТОВКИ ПАРАМЕДИКІВ З ЕКСТРЕНОЇ ДОПОМОГИ ПРИ ТРАВМАХ ТА НАДАННЯ ДОПОМОГИ ПРИ ДОРОЖНЬО-ТРАНСПОРТНИХ ПРИГОДАХ.....	69
<i>Джавадова Н.А., Гудима А.А., Цимбалюк Г.Ю., Прохоренко О.О., Денисюк Ю.А., Черватюк А.М., Гук Р.А.</i> СПЕЦИФІКА ПІДГОТОВКИ ПАРАМЕДИКІВ З ПЕРШОЇ ДОПОМОГИ.....	72
<i>Дзюбановський І.Я., Бенедикт В.В., Продан А.М., Дзюбановський О.І., Кріцак М.Ю.</i> ОСОБЛИВОСТІ СИМУЛЯЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ЛАПАРОСКОПІЧНОЇ ХІРУРГІЇ.....	74
<i>Т. І. Єрмоленко, О. Г. Бердник</i> МОТИВАЦІЯ-ГОЛОВНИЙ КОМПОНЕНТ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ	76
<i>Заліська О.М., Гуз В.С.</i> НАПРЯМИ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАРМАЦЕВТІВ З ПИТАНЬ РАЦІОНАЛЬНОГО ВИКОРИСТАННЯ ЛІКІВ ПРИ АРТЕРІАЛЬНІЙ ГІПЕРТЕНЗІЇ	78
<i>Льїна-Стогнієнко В.Ю., Чайка О.М., Вітюк М.С., Мазур В.Д., Стогнієнко Є.С.</i> СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ВИКЛАДАННЯ ЗАГАЛЬНОЇ ХІРУРГІЇ В ОНМЕДУ В УМОВАХ КАРАНТИНУ ТА ВІЙСЬКОВОГО ЧАСУ.....	80
<i>Кирилів М.В., Бекус І. Р., Загричук Г. Я., Качур О.І.</i> ФОРМУВАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ ОСВІТНЬОЇ ТРАЄКТОРІЇ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ НА ПРИКЛАДІ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ «ПРИКЛАДНА ХІМІЯ В МЕДИЦИНІ»	84
<i>Кланца М.П., Мосейчук І.П., Пида В.П., Луканюк М.І., Іванків Я.І., Олещук О.М.</i> ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ У МЕДИЧНІЙ ОСВІТІ.....	86